

WSPÓŁCZESNE PROBLEMY WYKROCZEŃ

MATERIALNOPRAWNA I PROCESOWA PROBLEMATYKA WYKROCZEŃ

**pod redakcją
Izabeli Nowickiej
Agnieszki Sadło-Nowak**

Stan prawny na dzień 1 stycznia 2016 r.

Szczytno 2016

RECENZENT

prof. dr hab. Stefan Lelental

PROJEKT OKŁADKI

Agnieszka Kamińska

REDAKCJA WYDAWCY

Anna Bryczkowska

Małgorzata Bukowska

Agnieszka Kamińska

Aleksandra Kielczykowska

© Wszelkie prawa zastrzeżone — WSPol Szczytno 2016

ISBN 978-83-7462-512-8

e-ISBN 978-83-7462-513-5

Skład, druk i oprawa:

Dział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie

12-100 Szczytno, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 111

tel. 89 621 51 02, fax 89 621 54 48

e-mail: wwip@wspol.edu.pl

Objętość: 18,84 ark. wyd.

Spis treści

Wstęp	7
<i>dr hab. Izabela Nowicka</i>	
Zmiany legislacyjne w prawie wykroczeń (art. 50a k.w.) a realizacja funkcji gwarancyjnej	
Legislative changes in the law petty offenses (Article. 50a p.o.c.) and the implementation of the guarantee function	9
<i>dr Agnieszka Sadło-Nowak</i>	
Odpowiedzialność za niewskazanie osoby, której powierzono pojazd do kierowania lub używania	
Responsibility for the nonindication whom the vehicle was entrusted for directing or using	21
<i>Anna Mocarska-Gierach</i>	
Wybrane wykroczenia z ustawy Prawo łowieckie — zagadnienia materialne i procesowe	
Selected minor offences from the hunter law act — substantive and procedural issue	31
<i>Henryk Bartecki, Cezary Kapkowski</i>	
Problematyka zbiegów w prawie wykroczeń	
The issue of fugitives in the law petty offenses	41
<i>Sławomir Miskiewicz</i>	
Złośliwe niepokoje czy stalking	
Malicious intrusion or stalking	53
<i>dr Aleksandra Nowak</i>	
Wykroczenia określone w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	
Minor offences specified in the act on counteracting drug addiction	61
<i>Ewa Duda</i>	
Sprowadzenie zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym a spowodowanie wypadku w komunikacji	
Causing danger to road safety and the accident in communication	77
<i>dr Monika Filipowska-Tuthill</i>	
Kradzież i przywłaszczenie cudzej rzeczy jako współczesny wyraz patologii wśród młodzieży	
Theft and appropriation of another's property as a contemporary pathology among youth	87

dr Joanna Łuczak

**Nieobyczajny wybryk — charakterystyka wykroczenia
z art. 140 k.w.**

Indecent excess — characteristic of the petty offence
under article 140 code of petty offences. 99

dr Marcin Wielec

**Stopień relacji pomiędzy odpowiedzialnością dyscyplinarną
a odpowiedzialnością wykroczeniową**

The degree of relationship between disciplinary liability
and responsibility for misconducts 109

dr Monika Porwisz

**Kontrawencjonalizacja, kontradiktoryjność, konsensualizm — aspekty
materialnoprawne i procesowe**

Partial depenalization, adversarial system, agreement — substantive
and procedural aspects 123

Anna Kalisz

**W jakim zakresie 1 lipca 2015 r. zmieni się procedura
wykroczeniowa?**

To what extent will change code of procedure for violations
from day 1 July 2015? 143

dr Dorota Mocarska

**Nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego — nadużycia
funkcjonariuszy Policji. Studium przypadku**

Imposition of fines by mandate of criminal — police officers
abuse. Case study 167

dr Justyna Żylińska

Mediacja — nowa instytucja w sprawach o wykroczenia

Mediation — a new institution in offences 177

dr Ireneusz Kobus

**Zatrzymanie osoby w postępowaniu o wykroczenie — po nowelizacji
z 27 września 2013 r.**

Stopping the person with a view to tort — after amendments
of 27 September 2013. 191

Agnieszka Choromańska

**Uprawnienia Policji względem nieletniego sprawcy wykroczenia
po nowelizacji ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich**

Police powers apply to a juveniles, who commits minor offence
in the light of amended of law on proceedings in juvenile cases. 203

Andrzej Osiński

**Uprawnienia pokrzywdzonego w czynnościach wyjaśniających
w sprawach o wykroczenia**

The rights of the wronged person in explanatory proceedings
in misdemeanors cases 217

dr hab. Justyna Karaźniewicz

**Czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenia a postępowanie
przygotowawcze prowadzone w sprawach o przestępstwa**

Explanatory proceedings in petty offences proceedings and preparatory
proceedings in criminal proceedings 241

dr Cezary Tatarczuk

**Struktura policyjnej represji sprawców wykroczeń a poczucie
bezpieczeństwa Polaków w pobliżu miejsca ich zamieszkania**

The structure of police repression of the offenders and a sense
of security of the Poles near the place of their residence 257

dr Anna Chodorowska

**System transgranicznej wymiany informacji a poprawa
bezpieczeństwa w ruchu drogowym**

The system of the cross-border information exchange
and the improvement in the safety of the road traffic 271

Maria Górka

**Prerogatywy Biura Ochrony Rządu w kontekście funkcji
policji administracyjnej**

Government protection bureau prerogatives in context
of administrative police function 281

prof. dr hab. Feliks Prusak

**Kompetencje organów policji administracyjnej w sprawach
o wykroczenia (suwerenność czy konkurencja)**

The competences of administrative Police authorities
in malfeasant cases (sovereignty or competition) 291

Wstęp

Szeroko pojęte prawo wykroczeń — obejmujące zarówno część materialną, jak i procesową — łączy w sobie kompleks przepisów. Normują one zasady odpowiedzialności za wykroczenie, określają czyny zakazane oraz te, które pod groźbą kary są nakazane. Przepisy te regulują również postępowanie na etapie czynności wyjaśniających, a także przed sądem.

Praktyka stosowania przepisów prawa wykroczeń przez organy do tego powołane oraz nieustanne podnoszenie wiedzy, kompetencji i umiejętności jednoznacznie wskazują na konieczność podejmowania dyskusji nad problematyką prawa wykroczeń.

Oddawana do Państwa rąk publikacja obejmuje stosunkowo szeroki zakres badań i prezentacji na temat prawa wykroczeń. Podjęta problematyka mieści w sobie szereg zagadnień ustrojowych, dogmatyczno-prawnych i proceduralnych, budzących kontrowersje i spory zarówno z perspektywy naukowej, jak i praktycznej.

Mamy nadzieję, że publikacja ta przynajmniej w niewielkim stopniu przyczyni się do wyjaśnienia tych kontrowersji.

dr hab. Izabela Nowicka
dr Agnieszka Sadło-Nowak

dr hab. Izabela Nowicka
Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie

Zmiany legislacyjne w prawie wykroczeń (art. 50a k.w.) a realizacja funkcji gwarancyjnej

W artykule autorka postuluje rozagę w zakresie dokonywania zmian legislacyjnych i wprowadzania nowych czynów zabronionych do przepisów szeroko rozumianego prawa karnego. Rozważania odnoszą się do istoty prawa karnego *sensu largo*, które obecnie obejmuje również prawo wykroczeń, jego zadania, a w szczególności funkcję gwarancyjną. Autorka dokonuje analizy ustawowych zmian wykroczenia opisanego w art. 50a k.w. w kontekście funkcji gwarancyjnej.

Słowa kluczowe: funkcja gwarancyjna, zmiany legislacyjne, prawo karne, inny podobnie niebezpieczny przedmiot, prawo granic

In this article I postulate, prudence in carrying out legislative changes and the introduction of new prohibited acts to the provisions of criminal law broadly understood. I refer to the essence of criminal law in the broad sense, which nowadays includes the petty offenses law, its tasks and in particular the guarantee function. Doing analysis of the statutory changes described in Article offense. 50a p.o.c. in the context of the guarantee function.

Keywords: guarantee function, changes in legislation, criminal law, other similarly dangerous object, right borders

Dokonywane w ostatnich czasach zmiany przepisów zarówno prawa karnego materialnego, jak i materialnego prawa wykroczeń, które uzasadniane są potrzebami społecznymi, stoją u podstaw podjętych rozważań. Stabilność prawa jest niewątpliwym gwarantem poczucia bezpieczeństwa obywateli. Odnosi się to w szczególności do prawa karnego w szerokim rozumieniu tego słowa. Stefan Glaser i Aleksander Mogilnicki w komentarzu do kodeksu karnego, posiłkując się orzeczeniami Sądu Najwyższego¹, wskazywali, iż „żadna myśl ani też przekonanie, choćby było głęboko antypaństwowe i antysocjalne, nie może stanowić przestępstwa dopóty,

¹ 233/31; V.29.X.24.; 162/29.

dopóki nie przyoblecze się w czyn, przez ustawę zabroniony pod groźbą kary. (...) Materialne prawo karania powstaje dopiero z chwilą popełnienia przestępstwa. Musi zatem istnieć przede wszystkim przestępstwo. Ono dopiero stwarza materialne prawo do kary. Gdy nie ma przestępstwa, nie ma i prawa karania”². Podobnie do treści art. 1 k.k. kształtującego zasadę odpowiedzialności karnej odnosił się Leon Peiper, który podkreślał, iż „przepis art. 1 zawiera zasadę *nullum crimen sine lege poenali anteriori* i *nulla poena sine lege poenali anteriori*; nikt nie może być karany za spełnienie czynu, który w czasie spełnienia nie był zagrożony karą przez ustawę wówczas obowiązującą. Przepis ten stanowi regułę ogólną, ustaloną w rat. 68 pkt. 4 Konst. R.P. z r. 1935”³. Jak czytamy w Protokołach z prac Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej: „W ten sposób dano w tym zasadniczym przepisie pełny wyraz gwarancjom wolności obywatelskiej w obliczu rygorów ustawy karnej Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis ten jest tem bardziej konieczny, że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, analogicznie zresztą do szeregu innych ustaw zasadniczych, nie zawiera tego rodzaju podstawowego przepisu. Obawa, że umieszczenie danej zasady tylko w kodeksie karnym nie przedstawia dostatecznych gwarancji, nie jest uzasadniona i nie znajduje usprawiedliwienia w dotychczasowym doświadczeniu kodyfikacyjnym państw współczesnych”⁴.

Czym więc jest prawo karne, jakie pełni funkcje? Andrzej Marek w wykładzie inauguracyjnym w 2001 r. wskazał, że prawo karne jest zespołem norm prawnych definiujących czyny społecznie szkodliwe, zwane przestępstwami, określających zasady odpowiedzialności za te czyny oraz kary, środki karne i zabezpieczające stosowane wobec ich sprawców. Biorąc zaś pod uwagę cechy prawa karnego, a przede wszystkim fakt, iż obejmuje ono wszystkie dziedziny życia społecznego, można mówić o swoistym uniwersalizmie prawa karnego⁵.

Z powyższymi stwierdzeniami nierozzerwalnie wiąże się jedna z funkcji prawa karnego, jaką jest funkcja gwarancyjna. Kazimierz Buchała odniósł tę funkcję do zasady praworządności. Stwierdził, że jej istotą jest ochrona obywateli przed

² S. Glaser, A. Mogilnicki, *Kodeks karny. Komentarz. Prawo o wykroczeniach. Przepisy wprowadzające. Tezy z orzeczeń Sądu Najwyższego. Wyciągi z motywów ustawodawczych*, Kraków 1934, s. 18 (zachowana pisownia oryginalna).

³ L. Peiper, *Komentarz do kodeksu karnego i prawa o wykroczeniach, przepisów wprowadzających obie te ustawy oraz do rozporządzenia Prezydenta R.P. o niektórych przestępstwach przeciw bezpieczeństwu państwa z dnia 24 października 1934 roku (Dz.U. nr 94, poz. 851) z uwzględnieniem ustawy karnej skarbowej, ordynacji podatkowej, kodeksu karnego wojskowego, ustaw dodatkowych, orzecznictwa Sadu Najwyższego*, Kraków 1936, s. 23.

⁴ *Protokoły*, t. I, z. 3, s. 57–59 [w:] „Komisja Kodyfikacyjna Rzeczypospolitej Polskiej. Sekcja prawa karnego”, t. V, z. 2, Warszawa 1930, s. 4 (zachowana pisownia oryginalna).

⁵ A. Marek, *Funkcje prawa karnego w państwie demokratycznym*, wykład inauguracyjny wygłoszony 1 października 2001 r. w UMK, <<http://glos.umk.pl/2001/10/prawo.html>>, sierpień 2001 r.

samowolą ze strony podmiotów, w gestii których pozostaje zwalczanie i zapobieganie przestępczości w zakresie ścigania czynów karygodnych społecznie, ale niebędących czynami zabronionymi w ustawie karnej, i stosowanie kar zamiast innych sankcji społecznych⁶. „Funkcja gwarancyjna wyraża się zatem w wynikającej dla obywatela z norm prawa karnego pewności, że nie będzie on pociągnięty do odpowiedzialności karnej za zachowanie, które w czasie jego popełnienia nie było określone przez ustawodawcę jako zabronione pod groźbą kary. W przeciwnym razie nikt nie mógłby czuć się bezpieczny przed stanowiącymi przejawy nadużyć działaniami aparatu państwowego”⁷. W swych rozważaniach nad kwestią fluktuacji norm prawa karnego *sensu largo* autorka odnosi się do istoty funkcji gwarancyjnej prawa karnego z uwagi na konsekwencje, jakie niesie jej niezachowanie. Badacze podkreślają samowolę organów państwowych w realizacji norm prawa materialnego. Należy jednak spojrzeć na problem również z drugiej strony: wspomniana „samowola” może wynikać nie z bez troski czy świadomego zachowania organu, ale z faktu, iż pozwala na to konstrukcja przepisu. Owo „pozwolenie” wypływa z niejednoznaczności znaczeniowej ustawowych znamion, czego skutkiem jest „samowolna” — dowolna ich interpretacja. W swoich wypowiedziach autorka wielokrotnie podkreślała znaczenie, jakie ma treść normy prawnej, w tym normy prawa karnego, dla poczucia bezpieczeństwa obywateli. Posiłkowano się stwierdzeniem Pawła Horoszowskiego: „Sam przepis prawny, ani w dziedzinie dotyczącej przestępczości, ani w licznych innych nie zmienia w radykalny, bezpośredni sposób tych czynników życia społecznego, których trwanie wynika z tradycji i dziedziczności środowiska — zwłaszcza z mocno zakorzenionych potrzeb i postaw kształtowanych przez warunki obiektywne. Nie znaczy to jednak, że przepisowi (także i karnemu) nie przypada poważna rola w kształtowaniu życia — wówczas, gdy on wyrasta z istotnych wymogów dużych grup społeczeństwa, gdy spełnia podstawowe funkcje w organizowaniu życia społecznego, w sposób adekwatny do rozwoju cywilizacji technicznej. Przepis idący jednak „pod prąd”, niemający poparcia ani w obiektywnych warunkach, ani w postawie jakiegś istotnej części społeczeństwa, pozostaje *lex imperfecta*; a próba jego realizacji *per fas et nefas* przynosi społeczeństwu zwykle poważne szkody”⁸.

Pamiętać przy tym należy, iż zwykle to potrzeba społeczna wymusza ukształtowanie prawne jakiegoś stanu faktycznego. Niekiedy niepokój społeczny jest tak duży, że wymagana jest ingerencja normami najostrzejszymi, czyli normami prawa karnego. Taka sytuacja była podstawą wprowadzenia do treści kodeksu wykroczeń przepisu art. 50a w brzmieniu:

§ 1. Kto w miejscu publicznym posiada nóż, maczetę lub inny podobnie niebezpieczny przedmiot, a okoliczności jego posiadania wskazują na zamiar użycia

⁶ K. Buchała, *Prawo karne materialne*, Warszawa 1980, s. 26.

⁷ M. Bojarski, J. Giezek, Z. Sienkiewicz, *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, Warszawa 2010, s. 29.

⁸ Paweł Horoszowski, *Kryminologia*, Warszawa 1965, s. 15.

go w celu popełnienia przestępstwa, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 3000 zł.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się przepadek przedmiotów stanowiących przedmiot wykroczenia, choćby nie stanowiły własności sprawcy.

W uzasadnieniu projektu ustawy z 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw⁹ stwierdzono, że: „Dodanie w Kodeksie wykroczeń art. 50a ma w pierwszej kolejności zapewnić osiągnięcie celu prewencyjnego przez stworzenie możliwości odebrania niebezpiecznych przedmiotów i tym samym zapobieżenie możliwości popełnienia cięższych czynów zabronionych mogących doprowadzić do utraty życia lub naruszenia zdrowia ludzkiego. Przedłożona propozycja stanowi odpowiedź na mające co jakiś czas miejsce wydarzenia, w których dochodzi do tragicznie kończących się spotkań (tzw. ustawek) pseudokibiców, ma ona także na celu ograniczenie przypadków bezkarnego demonstrowania niebezpiecznych przedmiotów przez niektóre osoby na ulicach czy osiedlach w sytuacjach, w których cel osoby okazującej demonstracyjnie niebezpieczny przedmiot nie jest jasny, natomiast wśród innych osób może wywoływać poczucie zagrożenia”.

Niewątpliwie jest znaczenie tego przepisu z punktu widzenia odbioru społecznego. Wydaje się, że przepis ten pozwoli wyeliminować zdarzenia lub przyczyni się do ich ograniczenia.

„Czarna seria zaczęła się w 2011 roku. W styczniu doszło do zabójstwa 30-letniego Tomasza C., pseudokibica Cracovii o pseudonimie „Człowiek”. Przed jego domem na ul. Wysłouchów czekało dwudziestu zamaskowanych osiłków, uzbrojonych w maczety, noże i pałki. Wyciągnęli go z samochodu i skatowali. 11 osób usłyszało zarzuty. Kolejne zdarzenie miało miejsce 24 marca 2012 roku, kiedy to na ul. Wiślickiej kilkanaście osób pobiło Krzysztofa B., pseudokibica Wisły. Zmarł wskutek odniesionych obrażeń, a policji udało się zatrzymać osiem osób. Głównym zdarzeniem była bójka z września 2012 roku pod Multikinem na ul. Dobrego Pasterza, w której udział wzięło nawet 30 osób, a zarzuty poki co usłyszało 13 mężczyzn, związanych ze środowiskiem pseudokibiców. W trakcie bójki zginął od noża 32-letni mężczyzna. 14 marca 2013 roku na osiedlu Szkolnym na chodniku skonał raper nowohucki, Tomasz J., pseudonim „Papug”. Wcześniej spędzał wieczór w osiedlowym klubie, gdzie doszło do sprzeczki, a później kłótni. Gdy opuścił lokal, podążyło za nim kilku mężczyzn, którzy dopadli go i rzucili się na niego z nożami. Miał kilkanaście ran ciętych, w tym głowy. Próbował doczołgać się do klatki schodowej, ale nie dał już rady. Podejrzane w sprawie są cztery osoby, z czego jeden, Paweł C., zbiegł do USA, trwają poszukiwania. W maju tego roku ponownie doszło do tragedii na ul. Wysłouchów. Tym razem była to bójka

⁹ Ustawa z 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw (DzU z 2011 r., nr 217, poz. 1280).

z użyciem niebezpiecznego narzędzia. Maczetą został raniony 19-latek, a cios był tak potężny, że chłopakowi prawie odrąbano rękę. Do tej pory trzy osoby usłyszały zarzuty, a sprawa jest w toku”¹⁰.

Czy przepis ten w rzeczywistości sam w sobie nie budzi zastrzeżeń?

Zdaniem autorki niewątpliwie jest tylko ustawowe znamię „w miejscu publicznym”.

Posiadanie

W celu zinterpretowania ustawowego znamienia „posiada” najwłaściwsze i pozwalające na zachowanie przejrzystości w ramach systemu prawa będzie odniesienie się do prawa cywilnego. Przedstawiciele doktryny¹¹ interpretują posiadanie jako stan faktyczny określonego władztwa nad rzeczą. W przypadku posiadania zgodnego z prawem stanowi ono element treści określonego prawa podmiotowego. Jednakże samego posiadania, a zwłaszcza nieopartego istniejącym tytułem prawnym, nie można uważać za prawo podmiotowe.

Nóż, maczeta, inny podobnie niebezpieczny przedmiot

Słownik języka polskiego wskazuje, iż „nóż to narzędzie do krojenia, cięcia itp., składające się z metalowego zwykle ostrza osadzonego na trzonku, przyrząd do skrawania, cięcia itp. w różnego rodzaju urządzeniach mechanicznych”¹². W doktrynie prawa karnego pojęcie to podlegało już interpretacji na gruncie analizy przepisu art. 159 k.k. z 1969 r. (dalej d.k.k.). Dlatego też przez „nóż” rozumie się nie tylko odpowiednie narzędzie metalowe, ale także narzędzie w kształcie noża wytworzone z innego twardego tworzywa, nawet przeznaczone do innego celu np. nóż z tworzywa sztucznego przeznaczony do rozcinania papieru¹³.

Maczeta — rodzaj długiego, bardzo szerokiego noża podobnego do tasaka, używany w Ameryce Płd., Ameryce Śr. i w Afryce do wyrąbywania ścieżek w tropikalnej dżungli, a także na plantacjach do ścinania trzciny cukrowej¹⁴.

¹⁰ <<http://nasygnale.pl/kat,1025423,title,Krakow-we-krwi-Kto-powstrzyma-bandytow-z-maczetami,wid,16056330,wiadomosc.html>>, sierpień 2014 r.

¹¹ Por. A. Stelmachowski, *Istota i funkcja posiadania*, Warszawa 1958, s. 54; zob. definicja A. Kunickiego [w:] W. Czachórski (red.), *System prawa cywilnego*, t. II — *Prawo własności i inne prawa rzeczowe*, Wrocław 1977, s. 839–842; E. Gniewek, *Komentarz do art. 336 Kodeksu cywilnego*, Kraków 2001.

¹² S. Skorupka, H. Auderska, Z. Łempicka (red.), *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1968, s. 461.

¹³ S. Ciężki, L. Ujma, *Zarys części szczególnej prawa karnego*, Łódź 1980, s. 222.

¹⁴ Zob. T. Grzegorzczak (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, LEX 2013; <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Maczeta>>, październik 2015 r.

Jeżeli zaś chodzi o pojęcie innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu, istnieje w tym zakresie długa linia orzecznicza. Uwidacznia się w odnoszącej się do art. 21 d.k.k.¹⁵.

Przez niebezpieczne narzędzie należało, z punktu widzenia art. 210 § 2 d.k.k., rozumieć broń palną oraz inne niebezpieczne narzędzie, którymi posługuje się sam sprawca lub osoba z nim współdziałająca. Rozważania nad wskazanym pojęciem należy rozpocząć od interpretacji pojęć „narzędzie” i „niebezpieczne”.

Według słownika języka polskiego pod red. Elżbiety Sobol narzędziem jest „urządzenie techniczne umożliwiające wykonanie jakiejś czynności lub pracy; przyrząd, instrument”¹⁶. Spotyka się także interpretację narzędzi jako przedmiotów, które bądź same są źródłem siły i poprzez to wywierają nacisk bezpośredni na daną rzecz, bądź też wykorzystywane są przez człowieka do przenoszenia takiego nacisku lub impulsu z obiektu naciśniętego na inny obiekt, w obu zaś przypadkach — przedmioty te zrobione są z zewnętrznego tworzywa¹⁷. „Pseudo-narzędziami” nazywamy zaś narzędzia będące częściami ciała ludzkiego (ręka, noga, ramię itp.), które służą do wywierania impulsów¹⁸.

„Przedmiotem” według słownika języka polskiego jest realny element otaczającego świata¹⁹. Przedmiot potraktowany jako rzecz postrzegana zmysłami, odrębny element rzeczywistości jest pojęciem szerszym od pojęcia „narzędzie”. Obejmuje bowiem nie tylko wytwory rąk człowieka, ale także inne, kształtowane np. przez siły przyrody. Jak wskazuje doktryna, od strony semantycznej nie można uznać, że „przedmiot” i „narzędzie” stanowią synonimy. Podstaw ku temu nie ma także, jeśli ograniczyć rozważania do przedmiotów i narzędzi, które można określić jako „niebezpieczne”, np. głaz wiszący nad urwiskiem nie jest niebezpiecznym narzędziem, chyba że zostanie przekształcony w narzędzie dzięki celowej działalności. Przedmiotem „umożliwiającym wykonanie jakiejś czynności lub pracy”, czyli właśnie „narzędziem”, jest bowiem odrębny element rzeczywistości, który ma właściwości (cechy) pozwalające przy jego pomocy wykonać określoną czynność (inaczej: osiągnąć określony cel). Cechy te mogą być wynikiem działalności człowieka, nastawionej na przygotowanie narzędzia zdatnego do wykonywania określonych czynności, mogą być również fizycznymi lub chemicznymi właściwościami wykorzystywanymi przez człowieka w określonym celu, przy czym wykorzystanie tych właściwości może być

¹⁵ Zob. uwagi do pojęcia niebezpieczny przedmiot; I. Nowicka, *Rozbój drogowy jako przejaw zorganizowanej działalności przestępczej*, Kraków 2004, s. 87 i n.

¹⁶ E. Sobol (red.), *Mały słownik języka polskiego*, Warszawa 1993, s. 480.

¹⁷ T. Kotarbiński, *Traktat o dobrej robocie*, Warszawa 1965, s. 52.

¹⁸ Tamże, s. 56.

¹⁹ E. Sobol (red.), *Mały słownik języka...*, wyd. cyt., s. 720.

dostępne dla każdego albo wymagać specjalnych umiejętności lub indywidualnych predyspozycji²⁰.

Kolejny problem, jak już wcześniej wspomniano, wywołuje interpretacja pojęcia „niebezpieczny”. Niebezpieczeństwo to „stan, sytuacja, położenie grożące czymś złym, zagrażające komuś”²¹. Można w tym miejscu przytoczyć także kryminalistyczne ujęcie niebezpieczeństwa²². Tadeusz Hanausek definiuje niebezpieczeństwo jako zjawisko zawierające wprawdzie wskazówkę, w którą stronę z dużym prawdopodobieństwem może potoczyć się bieg wypadków, lecz to bynajmniej nie oznacza, że zawsze ze wskazówki tej można *ex ante* precyzyjnie odczytać, w którym punkcie ów bieg wypadków ulegnie zatrzymaniu, czy przy ciężkim uszczerbku na zdrowiu, czy też przy śmierci.

Ustawodawca zinterpretował częściowo pojęcie niebezpiecznego przedmiotu²³ poprzez zestawienie ustawowych znamion związanych z posługiwaniem się bronią palną, nożem, wskazując jednoznacznie, iż takimi przedmiotami są broń palna i nóż.

Ustawa z 21 maja 1999 r. o broni i amunicji²⁴ w art. 4 stanowi:

1. Ilekroć w ustawie jest mowa o broni, należy przez to rozumieć:
 - 1) broń palną, w tym broń bojową, myśliwską, sportową, gazową, alarmową i sygnałową;
 - 2) broń pneumatyczną;
 - 3) miotacze gazu obezwładniającego;
 - 4) narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu:
 - a) broń białą w postaci:
 - ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni,
 - kastetów i nunczaków,
 - pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału,
 - pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy,
 - b) broń cięciwową w postaci kuszy,
 - c) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

Sąd Najwyższy w swych orzeczeniach daje wskazówkę, o jakie konkretnie przedmioty chodzi. Kryterium tym jest określenie „podobnie niebezpieczne”.

²⁰ A. Gaberle, *Niebezpieczne narzędzie jako problem legislacyjny*, „Prokuratura i Prawo” 1993, nr 1, s. 88.

²¹ M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1992, s. 491.

²² T. Hanausek, *Uwagi o przestępstwach indywidualnego zagrożenia życia i zdrowia w projekcie k.k.*, „Prokuratura i Prawo” 1963, nr 8–9, s. 351.

²³ Wyrok SA w Gdańsku z 14 lutego 2001 r. (sygn. II AKa 4/01, Prok. i Pr., z. 2001, nr 11, s. 17).

²⁴ Ustawa z 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (DzU z 2012 r., poz. 576).

Stanowi ono odniesienie do niebezpieczeństwa, jakie niesie ze sobą broń palna i nóż. Wydaje się, iż ustawodawca poprzez takie sformułowanie dał wyraz temu, że nie chodzi o jakiekolwiek niebezpieczeństwo, ale to wynikające z posługiwania się wspomnianymi powyżej przedmiotami. Dlatego też podstawowym warunkiem klasyfikującym, czy mamy do czynienia z niebezpiecznym przedmiotem, będzie ustalenie, czy posługując się nim adekwatnie do jego cech przedmiotowych, można narazić człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszkodzenia ciała²⁵. W doktrynie podkreślono, iż wykorzystana w art. 280 § 2 k.k. technika legislacyjna, która zrównuje pod względem charakteru broń palną i nóż z innymi niebezpiecznymi przedmiotami, pozwala na nieco bardziej precyzyjne wyznaczenie kręgu desygnatów tego pojęcia²⁶.

W kontekście wskazania, o jakie „niebezpieczeństwo” narzędzia, a obecnie przedmiotu, chodzi, ścierały się i ścierają dwa poglądy:

- 1) węższy, uznający za niebezpieczne przedmioty (narzędzia) tylko takie, które same w sobie niosą potencjał niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia. Przedmiot (narzędzie) niebezpieczny jest w związku z tym przedmiotem (narzędziem) wykonanym do stworzenia niebezpieczeństwa, inaczej — stanu zagrożenia dla życia lub zdrowia człowieka. Przedmioty (narzędzia) takie jak np. broń palna, kastet, nunczako, pałka nie mają, poza przedstawionym powyżej, innego przeznaczenia.
- 2) szerszy, uznający za niebezpieczne takie przedmioty (narzędzia), których potencjał niebezpieczeństwa wynika nie tylko z ich właściwości, lecz także ze sposobu, w jaki zostały użyte.

Opierając się na szerszym ujęciu niebezpiecznego narzędzia, Zbigniew Kubec i Brunon Hołyst wprowadzili ich podział na trzy grupy: bardzo niebezpieczne, średnio niebezpieczne, o stosunkowo niewielkim stopniu niebezpieczeństwa. Do grupy najbardziej niebezpiecznych narzędzi zaliczyli: broń palną, noże, metalowe przedmioty o znacznym ciężarze. Do grupy średnio niebezpiecznych: kamienie, butelki, kufle, przedmioty metalowe o mniejszym ciężarze. Do grupy trzeciej: kije, sztachety, garnki itp.²⁷. Autorzy tego podziału mieli na uwadze przede wszystkim (poza bronią palną) ciężar narzędzia, względnie jego ostryść²⁸, czyli jego właściwość, a nie sposób użycia. Wskazany pogląd reprezentował także Igor

²⁵ M. Kulicki, *Wybrane zagadnienia techniki kryminalistycznej*, Toruń 1991, s. 212; wyrok SA w Katowicach z 22 marca 2001 r. (sygn. II AKa 89/01, Prok. i Pr. z 2002, nr 3, s. 26); wyrok SA w Łodzi z 28 lutego 2001 r. (sygn. II AKa 9/01, Prok. i Pr. z 2002, nr 9, s. 28).

²⁶ M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas, *Przestępstwa przeciwko mieniu*, Kraków 1999, s. 110.

²⁷ Z. Kubec, B. Hołyst, *Bójka i pobicie. Problemy dogmatyki prawa, kryminologii i kryminalistyki*, Warszawa 1962, s. 115.

²⁸ Z. Lisowski, J. Pohl, *Niebezpieczne narzędzie w prawie karnym (spojrzenie kryminalistyka)*, Problem. Praw. 1987, nr 11, s. 44–45.

Andrejew, który w glosie do wyroku z 30 września 1975 r.²⁹ sformułował nawet swoją własną definicję niebezpiecznego narzędzia. Według niej narzędzie jest niebezpieczne, gdy ze względu na swój kształt, wymiary, masę tnącą, powierzchnię, ostrość albo zawarty w niej materiał wybuchowy lub łatwopalny zwyczajnie użyte zagraża bezpośrednim niebezpieczeństwem spowodowania śmierci albo ciężkiego uszkodzenia ciała. Początkowo Sąd Najwyższy skłaniał się ku koncepcji, zgodnie z którą innym niebezpiecznym narzędziem w rozumieniu art. 210 § 2 d.k.k. jest narzędzie, które ze względu na swoje przedmiotowe właściwości lub sposób użycia nadaje się do spowodowania skutku dla życia lub zdrowia ludzkiego w stopniu co najmniej zbliżonym do skutku, jaki spowodować może broń palna, inaczej mówiąc narzędzie potencjalne zawierające w sobie poważny ładunek niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia. Takim narzędziem może być np. siekiera, nóż, łom żelazny. Natomiast nie można przyjąć, by mógł nim być wojskowy pas skórzany, nawet z metalową klamrą i zawiązany w węzeł³⁰. Z biegiem czasu jednak stanowisko Sądu Najwyższego zaczęło zmierzać ku interpretacji niebezpiecznego narzędzia nie tylko z uwagi na potencjał, jaki posiada, ale ze szczególnym uwzględnieniem sposobu użycia. Zgodnie z nim sprawca, który posłużył się w celu obezwładnienia swojej ofiary metalowym garnkiem i butelką, aby następnie dokonać zaboru mienia, poniósł odpowiedzialność z art. 210 d.k.k. Choć narzędzia te same w sobie nie są w normalnym użytku przedmiotami groźnymi, to jednak ich użycie przez sprawcę, siła zadawanych ciosów, która spowodowała stłuczenie butelki — na skutek czego stała się ona groźnym narzędziem ostrym, powodującym poważną ranę — nakazywały uznać te narzędzia za niebezpieczne³¹.

W orzecznictwie do kategorii niebezpiecznych narzędzi zaliczono także takie przedmioty, które w konkretnej sytuacji mogą spowodować skutki zbliżone do tych, jakie może spowodować broń palna, a więc śmierć lub poważniejsze uszkodzenie ciała. Przyjęta tutaj klasyfikacja odnosiła się do narzędzi, które mogą być niebezpieczne ze względu na swe właściwości, jak siekiera, nóż, orczyk, cegła, ale również ze względu na sposób, jakim się nim posłużono, np. kopanie w głowę obuwem³². Przy czym kwestia skutków, jakie mogło wywołać niebezpieczne narzędzie, ukazując w ten sposób swój negatywny potencjał, była różnie interpretowana. Między innymi uważano, że twierdzenie o tym, że narzędzie było niebezpieczne w rozumieniu art. 210 § 2 d.k.k., należy wyprowadzić przede wszystkim z charakteru tego narzędzia i sposobu jego użycia, a nie ze skutku śmiertelnego, jaki nastąpił po jego użyciu. A zatem obuwie spełni cechy owego niebezpiecznego narzędzia, jeżeli zostało użyte (na nodze lub w ręku) z odpowiednią siłą, wskutek

²⁹ Wyrok 7 sędziów SN z 30 sierpnia 1975 r. (sygn. VI KRN 33/75, OSPiKA 1976, nr 1, poz. 3).

³⁰ Wyrok SN z 5 października 1970 r. (sygn. IV KR 166/70, OSN 1971, nr 4, poz. 68).

³¹ Wyrok SN z 30 grudnia 1971 r. (sygn. I KR 181/71, OSNPG 1972, nr 5, poz. 90).

³² Wyrok SN z 14 stycznia 1971 r. (sygn. IV KR 239/70, niepublikowane).

czego stworzy bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia przez pokrzywdzonego lub doznania przezeń ciężkiego uszkodzenia ciała albo ciężkiego rozstroju zdrowia³³. A zatem efekt działania, który jednocześnie stanowi wskazówkę co do niebezpieczności narzędzia, został przesunięty ze skutku rzeczywistego na abstrakcyjny — „bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia”.

Sąd Najwyższy wielokrotnie podejmował próbę oceny konkretnego przedmiotu z punktu widzenia jego szkodliwości, rozszerzając tym samym zakres niebezpiecznych narzędzi na m.in. ciecze żrące czy trujące (np. kwas solny), gaz, prąd elektryczny czy nawet sprężone powietrze, jak również chloroform, którego użycie pociąga za sobą potencjalne niebezpieczeństwo dla życia. Poza tym niebezpiecznym narzędziem według Sądu Najwyższego są np.:

- wielożyłowy przewód o dużym przekroju, przypominający pręt lub rurkę metalową³⁴;
- trzonek od łopaty³⁵;
- butelka od szampana ze względu na jej duży ciężar i fizyczne właściwości szkła (niezależnie od tego, czy jest wypełniona płynem)³⁶;
- ciężki but żołnierski³⁷;
- koźli róg, który ze względu na swe ostre zakończenie, podobnie jak ostrze noża, stwarza niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego³⁸;
- szalik, którym oskarżony posłużył się przy duszeniu napadniętego i spowodowaniu jego zgonu³⁹.

Ze względu na charakter użycia — za niebezpieczne narzędzie uznane zostało zwierzę, a nawet, co jest kontrowersyjne w doktrynie i judykaturze, człowiek czy część ciała ludzkiego⁴⁰.

Z powyższego wynika, że mamy co do zasady bogatą linię orzecniczą i interpretacyjną. Problem wiąże się z faktem, iż „inny podobnie niebezpieczny przedmiot” to przedmiot, którego niebezpieczeństwo interpretowano przede wszystkim w kontekście „broni palnej”, w mniejszym stopniu „nóża”. W art. 50a mamy natomiast odniesienie niebezpieczeństwa, jakie niesie za sobą „nóż”, i nowe ustawowe

³³ Wyrok SN z 19 listopada 1987 r. (sygn. II KR 305/87, OSNPG 1988, nr 12, poz. 132); tak samo wyrok SN z 4 kwietnia 1977 r. (sygn. I KR 73/77, OSNKW 1977, nr 7, poz. 86).

³⁴ Wyrok SN z 20 listopada 1981 r. (sygn. IV KR 250/81, niepublikowane).

³⁵ Wyrok SN z 10 stycznia 1985 r. (sygn. I KR 325/85, OSNPG 1986, nr 1, poz. 2).

³⁶ Wyrok SN z 21 stycznia 1987 r. (sygn. V KRN 460/86, OSNPG 1987, nr 8, poz. 104).

³⁷ Wyrok SN z 13 sierpnia 1971 r. (sygn. III KR 102/71, niepublikowane).

³⁸ Wyrok SN z 26 kwietnia 1988 r. (sygn. III KR 73/88, OSNP 1988, nr 12, poz. 133).

³⁹ Wyrok SN z 22 sierpnia 1986 r. (sygn. III KR 242/86, niepublikowane).

⁴⁰ Siła rąk nie może być uznana za niebezpieczne narzędzie w rozumieniu art. 210 § 2 d.k.k.; wyrok SN z 13 maja 1974 r. (sygn. V KR 107/74 OSNKW 1974, nr 1, poz. 206).

znamię niemające jeszcze zbyt bogatego orzecznictwa. Zatem nie da się wprost skorzystać z dorobku doktryny i orzecznictwa w zakresie „innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu”.

Użycie

Na gruncie wykładni⁴¹ można stwierdzić, iż „używanie” jest pojęciem węższym od „posługiwania się”. Każde „użycie”, np. noża, zgodnie z jego przeznaczeniem będzie jednocześnie „posługiwaniem się”. Jakakolwiek zatem forma demonstrowania noża czy innego niebezpiecznego przedmiotu (przystawianie do ciała lub groźba natychmiastowego zastosowania go) w celu dokonania zaboru, zmierzająca do zaakcentowania przemocy, względnie jej groźby dla spotęgowania obawy, poczucia zagrożenia może być posługiwaniem się niebezpiecznym przedmiotem⁴².

„Użycie” (w ścisłym znaczeniu tego słowa) oznacza posługiwanie się zgodne z przeznaczeniem, a więc w istocie — oddanie strzału (strzelanie) bądź usiłowanie oddania strzału, obojętnie w jakim celu. Biorąc powyższe pod uwagę, „posługiwaniem się” niebezpiecznym przedmiotem jest nie tylko jego użycie, lecz także wszelkie manipulowanie nim, stanowiące groźbę jego użycia⁴³. W orzecznictwie podkreśla się, iż „posługiwanie się” to celowe demonstrowanie niebezpiecznego narzędzia. Okazywanie niebezpiecznego przedmiotu czy dotykanie nim ma wzbudzić w ofierze przeświadczenie o realnym niebezpieczeństwie grożącym ze strony sprawcy napaści dysponującego tym narzędziem (przedmiotem) i doprowadzić ją do stanu bezbronności⁴⁴. Należy zaakcentować fakt, iż w sytuacji, gdy przestępstwo realizuje grupa zorganizowana, poczucie niebezpieczeństwa ofiary potęgowane jest świadomością, iż nie tylko ten, który demonstracyjnie okazuje narzędzie, ale także pozostali członkowie grupy posiadają takie narzędzia i mogą ich użyć w każdej chwili. Odczucie pokrzywdzonego o używaniu przez sprawcę noża bądź broni,

⁴¹ Uwagi do pojęcia „posługuje się” zob. I. Nowicka, *Rozbój drogowy jako...*, wyd. cyt., s. 84 i n.

⁴² Wyrok SN z 3 maja 1984 r. (sygn. II KR 81/85, OSNPG 1984, nr 11, poz. 99); wyrok SN z 7 kwietnia 1971 r. (sygn. IV KR 22/71, OSNPG 1971, nr 10, poz. 181); wyrok SN z 29 sierpnia 1971 r. (sygn. IV KR 186/71, OSNPG 1972, nr 1, poz. 12); wyrok SN z 18 kwietnia 1984 r. (sygn. II KR 73/84, OSNKW 1984, nr 9, poz. 91); wyrok SN z 12 listopada 1985 r. (sygn. IV KR 274/85, OSNKW 1986, nr 9–10, poz. 78); wyrok SA w Łodzi z 11 grudnia 2000 r. (sygn. II AKA 214/00, Prok. i Pr. z 2002 r., nr 9, s. 27).

⁴³ Zob. O. Chybiński, *Rozbój w kodeksie karnym z 1969 r.*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1973, t. III, s. 33; wyrok SN z 7 kwietnia 1971 r. (sygn. IV KR 22/71, NP 1972, nr 4, s. 671); wyrok SN z 29 kwietnia 1971 r. (sygn. IV KR 186/71, niepublikowane); wyrok SA w Katowicach z 26 kwietnia 2001 r. (sygn. II AKA 134/0, Prok. i Pr. z 2002 r., nr 3, s. 24); wyrok SA z 5 kwietnia 2001 r. w Lublinie (sygn. II AKA 63/01, Prok. i Pr. z 2002 r., nr 1, s. 16).

⁴⁴ Por. wyrok SN z 12 listopada 1985 r. (sygn. IV KR 274/85, OSNPG 1986, nr 9–10, poz. 78).

oparte na doznanym wrażeniu dotyku, nie jest jednakże wystarczające, by przypisać sprawcy używanie takiego narzędzia rozboju. Wynika to z faktu, iż odczucie podobne do przyłożenia noża powstaje także przy dotknięciu innymi przedmiotami (łyżką, kluczem). Wymagane jest udowodnienie, że używany przedmiot był obiektywnie niebezpieczny. Chodzi tutaj o stwierdzenie winy sprawcy, mającego świadomość niebezpieczności przedmiotu, którym się posługuje, a nie o ocenę skuteczności działania sprawcy, łatwości obezwładniania ofiary⁴⁵.

Zamiar w celu użycia

Jeżeli chodzi o odpowiedzialność sprawcy wykroczenia, w grę wchodzi zasada ekwiwalencji zawinienia, czyli równowartości win, wynikająca z treści art. 5 k.w.

W omawianym przypadku na umyślne zachowanie sprawcy wynikające z interpretacji „posiada” nakłada się umyślność w zamiarze bezpośrednim, „posiadanie w celu użycia”.

Sprawca swoją umyślnością powinien objąć również celowe użycie opisywanych przedmiotów.

Z powyższych rozważań wynika, że wprowadzony przepis nie pozwala w sposób jednoznaczny na dokonanie subsumpcji. Zawsze pozostanie, wobec niejasności ustawowych znamion, margines wątpliwości, który może wpłynąć na funkcję gwarancyjną prawa karnego.

Autorka postuluje dążenie do stabilności w obszarze zarówno prawa karnego, jak i prawa wykroczeń. Wszelkie zmiany przepisów winny być głęboko przemyślane i przeanalizowane, także pod względem efektów ekonomicznych, jakie mają przynieść. Wpłyne to niewątpliwie na jakość realizacji zadań przez organy zajmujące się zwalczaniem i zapobieganiem popełniania czynów zabronionych. Władysław Wolter, a za nim Marian Cieślak wskazywali, iż prawo karne jest „prawem granic”⁴⁶, określonych poprzez ustanowienie zakazów zachowań, które uznaje za obiektywnie antyspołeczne, oraz sankcji karnych za przekroczenie tych zakazów. „Jest ono jak gdyby zbiorem tablic ostrzegawczych. Gdzie takiej „tablicy” brakuje, nie może człowieka spotkać sankcja karna, bo jego jakiegokolwiek zachowanie w tym nieoznaczonym odpowiednią „tablicą” polu nie jest zabronione pod groźbą sankcji karnej”⁴⁷.

⁴⁵ Wyrok SA w Krakowie z 11 sierpnia 1997 r. (sygn. II A Kr 161/97, KZS z 1997, nr 9–10, poz. 36).

⁴⁶ M. Cieślak, *Wstęp do nauki polskiego prawa karnego*, Gdańsk 1988, s. 30.

⁴⁷ Tamże, s. 31.

dr Agnieszka Sadło-Nowak
Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie

Odpowiedzialność za niewskazanie osoby, której powierzono pojazd do kierowania lub używania

Właściciel lub posiadacz pojazdu, odmawiający udzielenia informacji o osobie, której powierzył pojazd do kierowania lub używania, ponosi odpowiedzialność za wykroczenie wówczas, gdy pojazd został użyty zgodnie z jego wolą i wiedzą przez osobę mu znaną. Osobę, której użyczono pojazdu, należy wskazać tylko w przypadku, gdy uprawniony organ wystąpi z takim żądaniem. Jednakże w każdym przypadku musi po stronie osoby zobowiązanej istnieć świadomość żądania udzielenia takiej informacji. Nie dopełnienie tego obowiązku nie będzie wykroczeniem tylko wtedy, gdy pojazd został użyty wbrew woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu właściciel nie mógł zapobiec.

Słowa kluczowe: wykroczenie, odpowiedzialność, ruch drogowy, kierowca, oskarżyciel publiczny

The owner or the vehicle holder which is refusing to give information about the person which he entrusted with the vehicle for the management or a responsibility is incurring uses for the petty offence, then when he stayed used according to his will and the knowledge by person well-known to him. Duty of appointing the person which they lent the vehicle is only then coming into existence, when the authorized body appears with such request. However in every case an awareness of demanding giving such information must on the side of the obliged person exist. The non-accomplishment of the duty will be going beyond only when the vehicle was used against the will and the knowledge through unknown person what the owner could not prevent from happening.

Keywords: petty offence, responsibility, road traffic, driver, public prosecutor

Przepis art. 96 § 3 k.w. jest usankcjonowaniem obowiązku, który wynika jednocześnie z przepisu o charakterze porządkowym, zawartego w treści art. 78

ust. 4 prawa o ruchu drogowym (dalej p.r.d.)¹, w którym ustawodawca stwierdza, że właściciel lub posiadacz pojazdu jest obowiązany wskazać na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec². Sąd Najwyższy słusznie zauważył, że o charakterze art. 78 ust. 4 p.r.d. decyduje jego powiązanie z ruchem drogowym, dotyczy on bowiem możliwości ustalenia, kto kierował danym pojazdem lub był jego użytkownikiem. Konieczność zidentyfikowania kierowcy może mieć także związek z bezpieczeństwem ruchu, np. gdy chodzi o ustalenie, czy osoba kierująca pojazdem miała wymagane uprawnienia³. Ponieważ w treści komentowanego przepisu ustawodawca użył określenia „pojazd”, nie precyzując jego rodzaju, należy przyjąć, że chodzi tu o każdy pojazd, czyli zgodnie z p.r.d. będzie to środek transportu przeznaczony do poruszania się po drodze oraz maszyna lub urządzenie do tego przystosowane (art. 2 pkt 31), a nie tylko pojazd silnikowy, samochodowy itp.

Obowiązek wskazania osoby, której powierzono pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, zgodnie z przepisami ustawy — Prawo o ruchu drogowym, należy do właściciela lub posiadacza pojazdu, a w przypadku, gdy są nimi:

- 1) osoba prawna;
- 2) jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną;
- 3) jednostka samorządu terytorialnego;
- 4) spółka kapitałowa w organizacji;
- 5) podmiot w stanie likwidacji;
- 6) przedsiębiorca niebędący osobą fizyczną;
- 7) zagraniczna jednostka organizacyjna

— do udzielenia tejże informacji zobowiązana jest osoba wyznaczona przez organ uprawniony do reprezentowania tego podmiotu na zewnątrz. W przypadku niewyznaczenia takiej osoby są to osoby wchodzące w skład tego organu zgodnie z żądaniem uprawnionego organu oraz sposobem reprezentacji podmiotu (art. 78 ust. 5)⁴.

¹ Ustawa z 20 czerwca 1997 — Prawo o ruchu drogowym (DzU z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm).

² Do momentu wprowadzenia przepisu art. 96 § 3 k.w. trwał spór, czy osoba, która na żądanie uprawnionego organu nie wskazała osoby, której powierzyła pojazd do kierowania lub używania, popełniła wykroczenie z art. 65 § 2 czy 97 k.w.

³ Postanowienie SN z 29 czerwca 2010 r. (I KZP 8/10, OSNKW 2010, nr 9, poz. 76, z aprobowaną glosą R.A. Stefańskiego, OSP 2010, z. 12, poz. 127).

⁴ W. Jankowski, *Komentarz do art. 96 Kodeksu Wykroczeń*, Lex 2013 (data pobrania: 20 sierpnia 2014 r.).

Obowiązek denuncjacji⁵ uregulowany w art. 96 § 3 k.w. jest w praktyce egzekwowany przez właściwe organy tylko wówczas, gdy urządzenie rejestrujące prędkość (fotoradar) ujawni przekroczenie dopuszczalnej prędkości przez kierującego pojazdem. Właściciel lub posiadacz pojazdu ma więc bezwzględny obowiązek zadenuncjować na żądanie właściwych organów, kto w danym miejscu i czasie prowadził pojazd. Niespełnienie tego żądania wiąże się z sankcją karną w postaci grzywny.

Zgodnie z art. 78 ust. 4 p.r.d. obowiązek wskazania na żądanie właściwego organu osoby, której w oznaczonym czasie powierzono pojazd do kierowania lub używania, nie dotyczy sytuacji, gdy pojazd został użyty wbrew woli i wiedzy jego właściciela lub posiadacza przez osobę nieznaną, czemu ów właściciel lub posiadacz nie mógł zapobiec. W takiej sytuacji nie może dojść do realizacji znamion omawianego wykroczenia. Sąd Okręgowy w Białymstoku stwierdził, że ustawodawca przewidział możliwość niewskazania przez zobowiązanego osoby kierującej danym pojazdem lub używającej go pod warunkiem, że pojazd ten został użyty po pierwsze, wbrew woli i wiedzy zobowiązanego, po drugie, przez nieznaną osobę, po trzecie, nie mógł temu zapobiec — warunki te muszą zostać spełnione łącznie⁶. Właściciel lub posiadacz pojazdu ma również możliwość niewskazania siebie jako sprawcy wykroczenia, co mieści się w jego prawie do obrony. Nie może natomiast uchylić się od tego obowiązku, jeśli powierzył pojazd osobie najbliższej, która dopuściła się wykroczenia. Nie znajduje tu zastosowania art. 183 § 1 k.p.k., ponieważ przepis ten uprawnia do uchylenia się od odpowiedzi na pytanie w sytuacji, gdy jej udzielenie mogłoby narazić osobę najbliższą na odpowiedzialność karną za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, nie zaś za wykroczenie. Jednak już w sytuacji, gdy osoba najbliższa, której powierzono pojazd, dopuści się przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, zaktualizuje się uprawnienie do uchylenia się od odpowiedzi na pytanie.

Użycie przez ustawodawcę w treści art. 96 § 3 k.w. określenia „na żądanie uprawnionego organu” umożliwia dość szeroką interpretację, jednak obowiązujące w tym przepisie pojęcie „organu” dotyczy jednostki organizacyjnej państwa, w której zakresie działania mieści się żądanie wskazania osoby wymienionej w dyspozycji komentowanego przepisu. W związku z powyższym organami uprawnionymi do żądania wskazania będą jednostki uprawnione do kontroli ruchu drogowego oraz organy prowadzące szeroko rozumiane postępowania karne, w tym o wykroczenia⁷.

⁵ Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 12 marca 2014 r. (P 27/13) wskazał, iż posługiwanie się terminem „denuncjacja” w kontekście art. 96 § 3 k.w. jest absolutnie nieadekwatne do treści wspomnianego przepisu, mimo że z terminu tego bardzo często korzystają sądy.

⁶ Postanowienie SO w Białymstoku z 26 września 2012 r., VIII Kz 444/12, <białystok.so.gov.pl/orzecznictwo.html>, 20 sierpnia 2014 r.

⁷ W. Jankowski, *Komentarz do art. 96 Kodeksu Wykroczeń*, Lex 2013 (data pobrania: 20 sierpnia 2014 r.).

Organy, które z mocy prawa uprawnione są do skierowania określonego żądania, muszą posiadać uprawnienia oskarżyciela publicznego, niektóre z nich jednak tylko w zakresie ustawowego zakresu działania. Organami państwowymi uprawnionymi do żądania wskazania określonego w treści z mocy ustawy są m.in. Policja na podstawie ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji⁸ i ustawy z 20 czerwca 1997 r. — Prawo o ruchu drogowym⁹; Straż Graniczna na podstawie ustawy z 12 października 1990 r. o Straży Granicznej¹⁰; Żandarmeria Wojskowa na podstawie ustawy z 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych¹¹.

Karalne jest także niewypełnienie obowiązku wynikającego z treści komentowanego przepisu w stosunku do żądania wysuniętego przez instytucje do tego uprawnione (mimo że nie są one organami państwowymi). Na mocy ustaw należą do nich m.in. straże gminne (miejskie) na podstawie ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych¹²; Inspekcja Transportu Drogowego na mocy ustawy z 6 września 2001 r. o transporcie drogowym¹³ czy Państwowa Straż Łowiecka na mocy ustawy z 13 października 1995 r. — Prawo łowieckie¹⁴. Z prawomocnym żądaniem mogą wystąpić także zarówno organy państwa uprawnione do prowadzenia postępowań przygotowawczych, czyli prokuratura bądź organy Służby Celnej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego itp., jak i organy uprawnione z mocy prawa do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych¹⁵. Czym innym jest podstawa do żądania odpowiedzi na pytanie, komu powierzono pojazd, a czym innym — prawo do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w tej sprawie (kiero-

⁸ Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn. DzU z 2011 r., nr 287, poz. 1687 z późn. zm.).

⁹ Ustawa z 20 czerwca 1997 r. — Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn. DzU z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm.).

¹⁰ Ustawa z 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (tekst jedn. DzU z 2011 r., nr 116, poz. 675 z późn. zm.).

¹¹ Ustawa z 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (DzU z 2001 r., nr 123, poz. 1353 z późn. zm.). Zob. T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 122–131.

¹² Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (DzU z 1997 r., nr 123, poz. 779 z późn. zm.).

¹³ Ustawa z 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (tekst jedn. DzU z 2012 r. poz. 1265 z późn. zm.).

¹⁴ Ustawa z 13 października 1995 r. — Prawo łowieckie (tekst jedn. DzU z 2005 r., nr 127, poz. 1066 z późn. zm.); W. Jankowski, *Komentarz do art. 96 Kodeksu Wykroczeń*, Lex 2013, (data pobrania: 20 sierpnia 2014 r.).

¹⁵ Zob. uchwała SN z 30 listopada 2004 r. (I KZP 26/04, OSNKW 2004, nr 11–12, poz. 102).

wania wniosku o ukaranie), do czego już nie wszystkie wymienione instytucje są uprawnione. Organem, wobec którego toczył się spór na szczeblu Sądu Najwyższego — który to sąd wydawał na przemian sprzeczne wyroki — jest straż miejska. Jednak 30 września 2014 r. Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów podjął uchwałę¹⁶, zgodnie z którą na podstawie art. 17 § 4 k.p.w. straży gminnej/miejskiej przysługują uprawnienia oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia z art. 96 § 3 k.w. Jednocześnie Sąd Najwyższy postanowił nadać uchwale moc zasady prawnej.

Bardzo często w literaturze przedmiotu oraz judykaturze przedmiotu wykładni art. 96 § 3 k.w. wyrażany jest pogląd, zgodnie z którym niewskazanie przez właściciela pojazdu podmiotu, któremu powierzył pojazd do kierowania lub używania w określonym czasie, może być popełnione wyłącznie umyślnie. Przyjęcie takiej wykładni sprawia, że konieczne staje się udowodnienie właścicielowi bądź posiadaczowi celowego wprowadzenia w błąd organów państwa poprzez twierdzenie, że nie potrafi wskazać kierującego pojazdem. Udowodnienie tejże przesłanki jest bardzo trudne, a w praktyce niejednokrotnie niemożliwe. Czy oby jednak na pewno wykroczenie to popełnić można tylko umyślnie — zgodnie z art. 5 k.w. wykroczenie popełnić można zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie, chyba że ustawa przewiduje odpowiedzialność tylko za wykroczenie umyślne. Natomiast art. 96 § 3 k.w. nie zawiera ograniczenia strony podmiotowej tylko do umyślności.

Należy jednocześnie mieć na względzie sytuację, gdy dany pojazd jest użytkowany/wykorzystywany w określonym czasie przez wiele osób, a właściciel nie prowadzi ewidencji jego wykorzystania, nie mając takiego obowiązku. W takim przypadku, wraz z upływem czasu, właściciel pojazdu może (nawet mimo należytej staranności) nie być w stanie wskazać, kto w danym momencie użytkował jego pojazd.

Zakres sytuacji prowadzących do karania za niewykonanie obowiązku wskazania kierującego pojazdem w oznaczonym czasie jest zatem szeroki. Jednocześnie ustawodawca przewidział tylko jedną sytuację, w której wyłączona zostaje odpowiedzialność za niewskazanie — wspomniane już trzy przesłanki (spełnione łącznie). W tym miejscu wskazać należy na zdanie odrębne sędziego Trybunału Konstytucyjnego Mirosława Granata do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 12 marca 2014 r.: „sytuacja pułapki na obywatela na gruncie badanej regulacji polega na tym, że na właściciela lub posiadacza pojazdu nałożono obowiązek, którego niewykonanie w szerokim zakresie zostało obarczone sankcją karną. Jednocześnie, mając na względzie procedurę jego egzekwowania, stosowanie art. 96 § 3 kodeksu wykroczeń może prowadzić do karania obywatela za niewypełnienie obowiązku, którego nie mógł zrealizować lub którego zrealizowanie było utrudnione. Władza publiczna przerzuca tym samym ciężar

¹⁶ Uchwała składu 7 sędziów SN z 30 września 2014 r. (I KZP 16/14).

odpowiedzialności za niesprawność systemu ścigania sprawców wykroczeń drogowych na obywatela: albo wskaże sprawcę wykroczenia drogowego, albo sam będzie sprawcą wykroczenia, chociaż już nie będzie to wykroczenie drogowe¹⁷. W podobnym tonie wypowiedział się również inny sędzia Trybunału Konstytucyjnego w zdaniu odrębnym do wskazanego wyroku — Wojciech Hermeliński: „przyjęcie na siebie kary za nieujawnienie osoby, której został powierzony pojazd, nie poprawia bezpieczeństwa w ruchu drogowym; jest karany nie sprawca wykroczenia związanego z ruchem drogowym, ale niejako zastępczo — właściciel pojazdu. Ustawodawca dąży tu zatem przede wszystkim do realizacji celu fiskalnego”.

W razie potrzeby skierowania wniosku o ukaranie z art. 96 § 3 k.w. bardzo istotnym aspektem jest — co wydaje się jasne — racjonalne uzasadnienie, że wskazana osoba popełniła wykroczenie. Jednak w praktyce okazuje się, że procedura ta wcale nie jest oczywista. Żądanie wskazania osoby, której pojazd został powierzony do kierowania lub używania, powinno być skierowane do właściwego podmiotu, jakim jest właściciel lub posiadacz pojazdu. Samo wysłanie korespondencji z takim żądaniem do osoby, która w centralnej ewidencji pojazdów występuje jako właściciel danego pojazdu, może okazać się działaniem opierającym się na nieaktualnej informacji. Może bowiem dojść do sytuacji, w której pojazd został sprzedany, a żadna ze stron umowy nie zgłosiła tego faktu odpowiedniemu organowi. Wówczas korespondencji wysłanej do ostatniego znanego właściciela, podczas gdy ten wyzbył się pojazdu przed dniem popełnienia wykroczenia (np. ujawnionego urzędzeniem rejestrującym), nie należy traktować jako żądania skierowanego skutecznie do właściwej osoby. Podobnie przedstawia się sytuacja, w której właściciel danego pojazdu zmienił miejsce zamieszkania (w praktyce zameldowania), nie zgłosivszy tego faktu. Wówczas korespondencja może nie zostać w ogóle odebrana, a uprawniony organ nie powinien uznać tego za niewykonanie obowiązku wskazania kierującego pojazdem. Istotne zatem jest dookreślenie, że dana osoba była faktycznie osobą zobowiązaną do wskazania oraz posiadała taką wiedzę i odmawiała jej przekazania uprawnionemu organowi. Należy bowiem pamiętać, że obowiązek wynikający z art. 78 ust. 4 p.r.d. nie dotyczy sytuacji, gdy pojazd został użyty wbrew woli i wiedzy właściciela lub posiadacza przez nieznaną osobę, co stanowi okoliczność wyłączającą odpowiedzialność z art. 96 § 3 k.w w zw. z art. 78 ust. 4 i art. 129b ust. 3 pkt 7 p.r.d. W tym kontekście Sąd Najwyższy¹⁸ słusznie zauważył, że właściciel lub posiadacz pojazdu wezwany do podania tożsamości osoby, której powierzył pojazd, narusza ten przepis, jeśli pojazd został użyty zgodnie z jego wolą i wiedzą przez osobę mu znaną. W takiej sytuacji niewypełnienie obowiązku z art. 78 ust. 4 p.r.d. jest zachowaniem umyślnym. W tym kontekście

¹⁷ Wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 12 marca 2014 r. (P27/13).

¹⁸ Postanowienie SN z 29 czerwca 2010 r. (I KZP 8/10).

istotna jest również skuteczność doręczenia żądania oraz skierowanie go do właściwej osoby. Nie można bowiem przyjąć, zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego¹⁹, że nieuzyskanie od właściciela lub użytkownika pojazdu informacji w żądanym zakresie daje podstawy do stwierdzenia popełnienia wykroczenia. Zaakcentowano przy tym, że samo doręczenie ww. żądania, jeśli właściciel nie prowadził pojazdu w danym czasie (także gdy następuje ono w trybie przewidzianym w art. 133 k.p.k. w zw. z art. 38 § 1 k.p.w.), należy oddzielić — w aspekcie jego procesowej skuteczności — od możliwości pociągnięcia go do odpowiedzialności za wykroczenie, gdyż nie może opierać się na domniemaniu istnienia takich podstaw przez sam fakt niewskazania innej osoby użytkującej w danym czasie określony pojazd.

Należy mieć na względzie, że rolą organu będzie w takim przypadku uwiarygodnienie, że żądanie, o którym mowa w art. 78 ust. 4 p.r.d., zostało skierowane (w trybie art. 129 b ust. 3 pkt 7 p.r.d.) do właściwej osoby. Odmowa udzielenia informacji musi zostać stwierdzona ponad wszelką wątpliwość przez uprawniony organ.

Odmowa udzielenia informacji może w praktyce przybrać m.in. formę korespondencyjną — osoba poinformowana o obowiązku i sankcjach prawnych udziela jednoznacznej odpowiedzi, z której wynika świadoma odmowa ich udzielenia. Może jednak wystąpić sytuacja, w której właściciel pojazdu wskazuje na możliwość korzystania z niego przez innych członków rodziny, a tym samym nie uchyla się od nałożonego na niego obowiązku. Organ uprawniony do prowadzenia czynności wyjaśniających we wskazanym zakresie powinien w takim przypadku zweryfikować otrzymane informacje i doprecyzować, kto jest sprawcą wykroczenia z art. 96 § 3 k.w. Bez ustalenia tej okoliczności nie będzie bowiem możliwe przedstawienie zarzutu właściwej osobie, a tym samym skierowanie wniosku o jej ukaranie. Nieco inaczej i odmiennie od stanowiska Sądu Najwyższego wypowiada się Wojciech Jankowski, który twierdzi że przepisy ustawy p.r.d. nie określają formy, w jakiej ma nastąpić odmowa realizacji obowiązku określonego w dyspozycji komentowanego przepisu, ale treść art. 78 ust. 4, a konkretnie użyte w przepisie określenie czynności jako „wskazania”, wymaga aprobaty zobowiązanych podmiotów. Dlatego też zdaniem Jankowskiego znamię określone w treści art. 96 § 3 k.w. może być zrealizowane jedynie wówczas, gdy mamy do czynienia z bezczynnością, zaniechaniem (np. brakiem odpowiedzi na pismo czy ustnie zadane pytanie) osoby zobowiązanej do wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzyła pojazd do kierowania lub użytkowania w oznaczonym czasie. Zdaniem autora komentarza do kodeksu wykroczeń nie budzi wątpliwości sytuacja, w której osoba zobowiązana osobiście odebrała kierowane do niej pismo uprawnionego organu i nie udzieliła na nie właściwej odpowiedzi lub w ogóle jej zaniechała — popełnia ona w ten

¹⁹ Zob. wyrok SN z 18 kwietnia 2013 r. (II KK 90/13).

sposób wykroczenie z art. 96 § 3, natomiast doręczenie pośrednie, np. dorosłemu domownikowi, czy zastępcze, np. pozostawienie pisma w wydziale komunikacji, może rodzić pewne wątpliwości — o ile nie ma innych dowodów — czy wskazane pismo zostało podjęte, odebrane przez zobowiązanego do udzielenia odpowiedzi adresata²⁰.

Obowiązujące przepisy nie wskazują zarówno formy, jak i wzoru odmowy wskazania, które określone zostało w dyspozycji przepisu 96 § 3, co oznacza, że może być ona złożona na piśmie (wtedy nie wymaga już dalszej formy dokumentowania) lub ustnie (co należy udokumentować). Jeżeli okoliczności czynu nie budzą wątpliwości, utrwalenie czynności wyjaśniających można ograniczyć do notatki urzędowej, która powinna zawierać wskazanie rodzaju czynności, czas i miejsce oraz osoby w nich uczestniczące, a także krótki opis czynności i podpis osoby, która ją sporządziła, jeżeli natomiast okoliczności komentowanego czynu wzbudzają wątpliwości, wówczas czynność ta powinna zostać utrwalona w formie protokołu przesłuchania osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie.

Rozważając konieczność wdrożenia postępowania związanego z korespondencyjnym udzieleniem odpowiedzi bądź jej brakiem, należy również zwrócić uwagę na właściwość miejscową, która w procedurze wykroczeniowej ustalana jest na podstawie art. 4 § 2 k.w. W przypadku zaistnienia wątpliwości co do miejsca działania sprawcy i wynikającej z tego niemożności ustalenia miejsca popełnienia wykroczenia, należy posiłkować się treścią art. 32 § 1 pkt 1 k.p.k., który to artykuł został recypowany w art. 11 § 1 k.p.w. Wówczas na podstawie przywołanego przepisu o właściwości miejscowej decyduje, oprócz miejsca popełnienia, w następnej kolejności miejsce ujawnienia wykroczenia.

Warto zauważyć, że ustawodawca, wprowadzając do systemu prawnego art. 96 § 3 k.w., niewątpliwie miał świadomość wielości czynników wpływających na bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Dostrzegał również i to, że wśród tych czynników muszą się znaleźć także instrumenty prawne. Świadczy o tym następujący fragment uzasadnienia projektu ustawy z 29 października 2010 r.: „(...) z poprawą bezpieczeństwa będziemy mieć do czynienia dopiero wtedy, gdy na istniejącej — i stale rozbudowywanej — sieci dróg wdrożony zostanie skutecznym system egzekwowania od kierowców właściwych zachowań, w tym w szczególności w zakresie przestrzegania przepisów ruchu drogowego obejmujących także przepisy dotyczące stosowania się do ograniczeń dopuszczalnych prędkości maksymalnych. Efekt taki osiągalny jest wyłącznie poprzez wdrożenie odpowiednich rozwiązań systemowych z użyciem automatycznych urządzeń wspomagających, do których zaliczyć należy w szczególności video i fotorejestratory

²⁰ W. Jankowski, *Komentarz do art. 96 Kodeksu Wykroczeń*, Lex 2013 (data pobrania: 20 sierpnia 2014 r.).

naruszeń sprzęgnięte z systemami automatycznego pomiaru prędkości pojazdów (tzw. «fotoradary»)²¹.

Brak art. 96 § 3 k.w. spowodowałby, że w sytuacji naruszenia przepisów p.r.d. utrwalonego za pomocą urządzenia rejestrującego właściciele lub posiadacze pojazdu notorycznie uchylaliby się od obowiązku wskazania, komu powierzyli pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. W konsekwencji system automatycznej kontroli prędkości pojazdów nie spełniłby zakładanego celu, tzn. wymuszania przestrzegania ograniczeń prędkości i tym samym ograniczenia liczby wypadków drogowych oraz ich ofiar. Racjonalny ustawodawca, dążąc do zakładanego celu, musi tak konstruować przepisy prawne, by odtwarzane z nich normy nakazujące określone zachowania były następnie realizowane²².

²¹ Druk sejmowy nr 3179/VI kad.

²² Ze stanowiska sejmu SK 64/13, sygn. akt SK64/13 BAS-WPTK 2558/13, Internetowy Portal Orzeczeń.

Wybrane wykroczenia z ustawy Prawo łowieckie — zagadnienia materialne i procesowe

Prawo łowieckie to zbiór aktów prawnych regulujących szeroko pojęte łowiectwo, a więc samo polowanie i zasady jego wykonywania, gospodarkę łowiecką, ochronę przyrody i ochronę zwierząt, broń i amunicję myśliwską. Podstawowym aktem prawnym jest ustawa — Prawo łowieckie regulująca zagadnienia związane z łowiectwem, gospodarką łowiecką, funkcjonowaniem Polskiego Związku Łowieckiego oraz kół łowieckich, strażą łowiecką, wykonywaniem polowania (potocznie polowaniem), szkodami łowieckimi oraz przepisami karnymi związanymi bezpośrednio z łowiectwem. Prawo łowieckie obok sankcji za popełnienie przestępstw przewiduje odpowiedzialność karną za wykroczenia łowieckie. Są one wymienione w art. 51 ustawy — Prawo łowieckie, który penalizuje siedem odrębnych wykroczeń.

Słowa kluczowe: łowiectwo, prawo łowieckie, ustawowe znamiona czynu zabronionego, wykroczenie

The game law is a set of legislation which regulate a broadly defined a hunting, including game rules of a hunting, a game management, a wildlife and an animal protection, a hunting weapon and a hunting ammunition. A basic legislation is the Hunting Law act of 1995 which regulates issues related to a hunting, a hunting management, functioning of the Polish Hunting Association, hunting clubs, The Hunting Guard, performing of hunting, hunting damages and criminal law rules directly concerning a hunting. The Hunting Law act contains rules concerning a criminal responsibility for committing offences and minor offences in a hunting. Minor offences are mentioned in article 51 of the Hunting Law act which penalizes 7 different minor offences.

Keywords: a hunting, the game law, statutory features of criminal offence, minor offence

Łowiectwo obejmuje całokształt zagadnień dotyczących zwierzyny, jej hodowli i ochrony, zagospodarowania łowisk, polowania (odłowów), broni i amunicji myśliwskiej, strzelectwa, akcesoriów, psa myśliwskiego, ustawodawstwa, historii,